

Нова Дума і Українці.

Потрохи вирисовується перед нами, хоч дуже ще в неясних контурах склад нової Думи, а з тим стає можливим думати про те, чого ми, Українці можемо домогтися від неї й чого сподіватись. Свідомих Українців в нову Думу пройшло мало, менше навіть як у попередню. Між національно неозначеними депутатами з України багато пройшло правих, з якими депутатам Українцям буде не по дорозі. Так що такого числа членів українського клубу, який мав він торік, в сій Думі не можна сподіватись. Але він, очевидно, все таки буде помітною величиною і се обов'язок тих свідомих Українців, які пройшли в нинішню Думу, і тих українських елементів, які брали участь в організації торішнього українського клубу, подбати про те, щоб він не тільки був як найбільше численний—мав як найбільше членів, але й був як можна найбільше організований. В сій Думі повинні прийти на підмогу з своїм досвідом і практикою Українці члени першої Думи й петербурська громада українська, що працювала торік разом з нами, і українська преса, й українське громадянство загалом.

Концентрація українських елементів в Думі можлива, розуміється, тільки на ліво. Уже в першій Думі депутати-Українці переконалися, що з двох великих блоків її—кадетського (кадетську партію властиво не можна ще й тепер вважати чимсь іншим, як ліберальним блоком) і трудового, Українцям ближшій сей другий, ніж перший. По тій еволюції, яку перейшли кадети за минулий рік, здається, се переконання могло тільки скріпитися. Таким часом концентрація українських елементів в новій Думі, мабуть, повинна мати місце між лівим крилом кадетської групи і лівим крилом Думи—тим часом як напр. Поляки будуть концентруватися, очевидно, на право, між правою стороною кадетів і правим крилом Думи. Що до самих кадетів зрештою ще трудно вгадати, в який бік вони будуть хилитися в лівий, як за першої Думи, чи в правий, куди подалися вони після її роспуску. Але їх вагання не повинно впливати на становище наших депутатів.

Гіркий досвід першої Думи, коли наші депутати, зв'язавшись з ріжними російськими партіями при виборах, почувши себе зв'язаними потім і в Думі, показав, яке шкідливе таке зв'язування. Через нього не можна було дійти до тіснішої організації українського клубу, і українські організації прийшли до пересвідчення, що українці на виборах не повинні виступати членами російських партій. На жаль, сього не додержано на нинішніх виборах. Зістається жадати, щоб наші депутати, навіть зв'язані з тою чи иншою російською організацією, дбали про те, щоб забезпечити собі можливо широкую свободу в національній справі, і в організації українського клубу поцілювалися завести можливу одностайність і солідарність.

Повинні вони зазначити своє преемство, тяглість з українським клубом першої Думи, тісні моральні зв'язи з ним. А першою ознакою свого буде, коли вони переймуть й сповнять те, що не встиг зробити перший український клуб через нагле роспусчення Думи. Говорю про декларацію українського національного становища Декларація ся містила програму мінімум українського народу і була прийнята депутатами першого клубу у зовсім виробленій формі. Її мали вони предложити Думі, коли вона перейде до реформи місцевого самоуправовання, так близько зв'язаної з справою української автономії. Дума була роспущена нагло, перше ніж перейшла до питання про реформу самоуправи, й декларація, на превеликий жаль, зісталася не предложеною*). Національні домагання Українців лишилися не зазначені. Актом піетизма українських депутатів нової Думи до першого клубу буде, коли вони переймуть сю декларацію в незмінній формі й предложить її Думі. І предложать зараз, в самих початках, щоб знову не ризикувати зогляду на непевну будучність і сеї нинішньої Думи.

Так як вирисовується тепер сфера діяльності нової Думи, в ній нема чого сподіватися не тільки рішення, а навіть серйозних дебатів в національній питанню. Хіба як би вона пожила не місяці, а роки. Забезпечення перших основ го-

*) Зміст її був поданий мною в статі „Наши требования“ в № 5 „Украинского Вестника“. Завтра буде поданий переклад її у нас.

рожанського життя і запорука конституційного устрою відсуває всякі інші справи на другий план. Але становище українського народу мусить бути вазначене без відкладання. І се власне повинен зробити новий український клуб, предложивши Думі декларацію попереднього клубу.

М. Грушевський.

